

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Quod super 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

ratione naturali perpetuò mentibus nostris in-
Scripta est, cap. unico sup. Depurificat. post part. c.
Translatio 3, sup. De consue. D. Thom. in 1, 2, qu. 103,
art. 3, ad 2, Covarr. Variar. resol. lib. 1, cap. 17, n. 1,
Ergò in gradibus illis olim divinà lege prohibi-
tis rectè hodie dispensatio fit. Negari tamen non
debet, quia aliqui gradus in Levitico prohibiti
adhuc hodie perseverant, videlicet inter paren-
tes & liberos, inter fratrem & sororem, inter no-
vercam & privignum, quia hi jure naturali pro-

hibiti sunt contrahere, ut supra dictum est. Hinc
Canon Concilii Tridentini: Si quis dixerit, col-
tantum consanguinitatis & affinitatis gradus,
qui Levitico exprimentur, posse impedire ma-
trimonium contrahendum, & dirimere contra-
ctum, nec posse Ecclesiam in nonnullis eorum
dispensare, aut constituere, ut plures impediant
& dirimant, anathema sit. Concil. Trident. d. Sess. 24.
de Sacram. matrim. can. 3.

In Cap. De infidelibus 4.

SUMMARI A.

1. Matrimonium infidelium etiam in gradu à lege
Canonica prohibito non dissolvitur ob bap-
tismum.
2. Matrimonium cur dicatur individua consuetu-
do.

Sententia hujus Cap. est, quòd matrimonium
infidelium legitimum sit, etiam si contractum
sit in gradu à jure Canonico interdicto; nec
ob id dissolvi, si alter, vel uterque eorum Bap-
tismi Sacramento initiatus. Ratio prioris membri
hoc textu redditur, quòd Christus à Judæis
interrogatus, *Matth. 19*, utrùm liceret ex qua-
dam causà dimittere uxorem respondit: *Quod
Deus conjunxit, homo non separet*. Per hoc innuens
(inquit textus noster) matrimonium esse inter
Judæos. Altera & hæc reddi potest, quòd Judæi
alioqui infideles non ligentur Canonicis san-
ctionibus, utpote quòd extra Ecclesiam sint.
Quid enim mihi de iis, qui foris sunt, judicare?
inquit D. Paulus, 1, *ad Corinth. 5*, Et hanc ratio-
nem reddit *Ianoc. III. in c. Gaudemus 8, inf. De di-
vort. Uade fit, quòd matrimonium etiam in se-
cundo consanguinitatis gradu apud Ethnicos ju-
re subsistat, juxta § duorum Inst. De nupt. cum apud
Judæos, & apud hos quoque secundus gradus
non sit inhibitus à lege Mosaica, teste Præposito*

*hic, de quo vide c. 18, & 20, Levit. Posterioris ve-
rò membri, quòd scilicet hujusmodi matrimo-
nium per baptismum subsequenter non dissol-
varur, superiore cap. hanc attulimus rationem, in
eod. cap. Gaudemus, quòd per Sacramentum Bap-
tismi non solvantur conjugia, sed crimina dimit-
tantur.*

Neque movet in Judæis, quòd ipsis permissus
sit libellus repudii, ut, si displicuisset uxor, po-
tuerint eam impunè dimittere, *Deuter 24, cap. &
can. Non satis xxxiv q. 1*, At matrimonium legiti-
mum dici non potest, quòd non continet indivi-
duam vitæ consuetudinem, ut habet definitio
matrimonii, *tit. Inst. De patr. potest. in pr. & in cap.
Illud 11, sup. De præsumpt.* Non igitur est matrimo-
nium apud Judæos. In ejus solutione variant
hic Interpretes. Sed repero, quæ dicta sunt supra,
* quòd matrimonium ideò dicatur indissolubilis
consuetudo sive conjunctio, non quòd semel le-
gitimè contractum nullà ratione dissolvi possit,
sed quoad mentem contrahentium hoc est, quòd
non aliter contrahi possit, quam ut contrahen-
tes perpetuo inter se vinculo conjuncti mane-
ant. Nam ad tempus matrimonium contractum
nullius momenti est, *c. fin. sup. De condit. appof.* Ua-
de non nocet matrimonio, quòd ex post facto
per libellum repudii aut aliter legitime dissolva-
tur.

In Cap. Quod super 5.

SUMMARI A.

1. Affinitas inter quos contrahatur.
2. Affines unde dicti.
3. Affinitas oritur etiam ex concubitu illicito.

Hoc Cap. docemur, affinitatem tantummo-
dò contrahi inter maritam & consanguini-
cos

neos uxoris suæ, & è contrâ inter uxorem & consanguineos mariti sui. Unde fit, quòd pater & filius cum matre & filia ex alio viro nata rectè matrimonialiter conjugantur. Idem est de duobus fratribus, & de duabus sororibus diversorum parentum, & sic de cæteris. Siquidem inter hos nulla est affinitas, eo quòd primam personam contrahentium affinitas non excedat, *per hunc text. nostr.*

2 Unde quòd Modestinus Jurisc. respondit in l. Non facile 4, §. affines D. De gradib. & affin. dum inquit, Affines sunt viri & uxoris cognati, dicti ab eo, quòd duæ cognationes, quæ diversæ inter se sunt, per nuptias copulantur, & altera ad alterius cognationis finem accedit, accipiendum est eo sensu, quo jam diximus, ut is dumtaxat affinis fiat cognatis uxoris suæ, & è diverso

uxor cognatis viri sui, non quòd omnes cognati inter se affines fiant. Quòd satis ex eo elucet, dum ait, quòd altera cognatio accedat ad alterius finem, id est, extremitatem. Ut enim ager non dicitur affinis vicini agro, quòd hunc locum occupet, sed quòd ad extremitatem ei conjugatur: ita & cognati viri non toti cognationi uxoris affines sunt, sed ejus tantummodò finis, videlicet uxori. Idem est ex parte cognatorum uxoris ratione mariti sui.

Hic tamen repetere necesse est, quòd supra ad Rubr. hujus Tit. meminimus, videlicet affinitatem hoc jure nostro non tantum oriri ex matrimonio, sed & ex concubitu illicito, contra jus civile, quo non nisi ex justis nuptiis affinitas nascitur, d. §. affines, de quo latius ad cap. Non debet inf. eod.

In Cap. Quia circa 6.

SUMMARI A.

1. Matrimonium olim inter consanguineos interdictum usque ad septimum gradum.
2. Rescriptum subreptivum nullius est momenti.
3. Dissimulatio expressa habet vim dispensationis.

FACTI species hæc proponitur. Erat quidam nobilis, qui cum matrimonium contraxisset cum Titia in quinto consanguinitatis gradu, & ex eadem prolem suscepisset, postea prole sublatâ è medio, idem nobilis supplicavit summo Pontifici, ut in favorem proles faceret sibi gratiam retinendæ Titia in matrimonio. Quòd & factum est, sed ex falsa causa allegata, utpote defunctâ antea prole. Id animadvertens loci Episcopus rem ad summum Pont. refert, qui hoc textu ita rescribit: *Dissimulare poteris, ut remaneant in copula sic contracta, cum ex separatione (sicut asseris) grave videas scandalum imminere.*

Quòd igitur hoc loco mentio fiat quinti gradus, id accidit propter jus vetus, quo matrimonium interdictum erat inter consanguineos, usque ad septimum gradum, *can. 1. can. De consanguinitate & can. Nulli xxxv. quest. 3.* Hodie verò ab eo discessum est & redactum usque ad quartum consanguinitatis gradum inclusivè, *cap. Non debet inf. eod.* ita quòd in quinto gradu nullâ amplius dispensatione opus sit. Interim manet decisio hujus cap. nostri quoad quatuor priores gradus, sicut supra eod. *ad c. 3.* plenius diximus.

Non autem sine ratione Episcopus consulit summum Pontificem, cum hæc gratia retinendi Titiam ex falsa causa impetrata fuerit. * At verò rescriptum ex narratione falsæ causæ obtentum, tamquam subreptivum, sive obreptivum (idem enim hæc duo significant, l. 1. C. Si nuptia ex falso rescripto per.) nullius momenti est, *c. Super literis 20, & c. penult. sup. De rescript.* Carere enim debet mendax preceptor impetratis, ut loquitur textus in d. *c. Super literis & in l. Et si legibus 5, C. Si contra jus vel util. publicam.* Sed in rescripto summi Pont. semper tacitè, licet expressa non sit hæc clausula, ineffe intelligitur, si preces veritate nitantur, *c. 2. sup. De rescript.* quamvis in rescripto Imperatoris ea necessariò sit exprimenda, l. fin. C. De diversis rescriptis.

Quòd autem ait textus noster, *dissimulare poteris*, &c. mirum est, his verbis dispensationem contineri, ex sententia Glossæ, Innoc. Hostiensis, Joan. Andrea, & Panormit. hic; mirum est, inquam, propter textum in *c. Cum jam dudum 18, in fine sup. De prebend.* ubi inquit textus, quòd multa per patientiam tolerantur, quæ si deducta fuerint in iudicium exigente justitiâ non debeant tolerari. Unde videtur, hanc dissimulationem textus nostri non habere vim dispensationis, sed solius patientiæ, utpote injustæ. Verum respondetur, ideo hic dispensationem intelligi, quòd summus Pont. expressè hanc dissimulationem per-